

ÉLJEN SOKÁ REGINA

A szomolyai nők saját történeteinek alapján írta: Gyulay Eszter és Horváth Kata

SZEREPLŐK

REGINA, 50 éves.....	RENÁTA
BEA, Regina lánya.....	VALI
LIZA, Regina lánya.....	ZSANI
SZABINA, Regina testvére.....	RITA
MÓNIKA, Regina testvére.....	NOÉMI
CSILLA, Regina testvére.....	ANITA
ERIKA, Regina unokatestvére.....	ILONKA
MARI, Regina unokatestvére.....	JULISKA
LILLA, színésznő, Regina barátnője.....	LILLA

Helyszín: konyha

KEZDÉS

Zajlik az élet a konyhában, mialatt a nézők bevonulnak és elfoglalják a helyüket. Regina egy „másik térben és időben” énekel, dúdol.

REGINA ELSŐ DALA: Fekete bánat...

Az asszonyok csevegnek, nevetgélnek, pakolnak, törülgetnek. Mónika, Csilla és Szabina a húsoleves körül, kóstolgatják, megsózzák, nézegetik, hogy készen van-e. Mire a nézők nagy része bevonul, leveszik a levest a tűzhelyről, felteszik a vizet a krumplinak. Az asszonyok leülnek, elkezdik pucolni a krumplit. Regina abbahagyja a dúdolást, és ruhájának anyagából elkezd készíteni az első babát.

1. Készülődés

- BEA: Mit csinálunk mi itt?
- CSILLA: Most normálisak vagyunk? De tényleg?
- SZABINA: Magam is csodálkozom, hogy még itt vagyok.
- MÓNIKA: Itt ülünk az egészen, oszt a krumplit pucoljuk.
- LILLA: Ti hogy vágjátok a krumplit?
- SZABINA: Én kockára.
- BEA: Ez a kés olyan, mint a bot.
- LILLA: Ekkorára-e?
- ERIKA: Lillácska négyfele.
- CSILLA: Így hosszúra is lehet.
- SZABINA: Haladjál má, jön nemsoká!
- LILLA: De most akkor, hogy legyen? Ók kockázzák.
- MARI: Nem mindegy az, csak együk má!
- BEA: *(Erikához)* Te meg miért nem pucolsz?
- ERIKA: Én iszok, hagyjál már engem békén!
- SZABINA: Vigyázz, nagyon erős, meg ne fújjál!
- LILLA: Nemsokára jön a torta.
- CSILLA: Hogy fog örülni Regina!
- MÓNIKA: Ozt belegondoltál már, hogy mibe fog ez kerülni...? Meg hogy jönnek-e annyi ember, akit meghívtatok?
- CSILLA: Azt mondják, nem lesznek, azt tele lesz a ház!
- SZABINA: Tudjátok, hogy milyenek a romák!
- LILLA: El fognak jönni, higgyétek el! Egyszer 50 éves, nem?
- SZABINA: Rendes tőled, Lillácska, hogy így megszervezted ezt az ünnepséget. Nekem biztosan nem lesz ilyen.
- BEA: Nem mindegyik cigány éli meg az 50-et!
- MARI: Hát! Nem éljük meg!
- ERIKA: Isten éltesse a testvéreimet sokáig!
- CSILLA: Te, Lilla, azt szeretném megkérdezni, hogy a testvéreim és a gyerekeim kívül hívtál-e meg valakit?
- LILLA: A faluból is hívtam, mert ott is sokan szeretik Reginát! Na gyon sok mindenkit meghívtam! Képzeljétek el, még pestieket is!
- MÓNIKA: Sok gádzsót, mi?
- CSILLA: *(Mónikának)* Te semminek nem tudsz örülni!

- MÓNIKA: Mindig eljön ide közénk, befurakodik. Hiába, megöltök se bírom! Állandóan lejön ide, filmeket készítenek, ők a sztárok, ozt játsszák nekünk itt a nagy valakit!
- LILLA: Neked is fontos, hogy a testvérednek is legyen születésnapja!
- SZABINA: Hát!
- MÓNIKA: Nem is azt mondom! Hát rendesen kifordítgassa ez a lány a szavunkat!
- CSILLA: Fel kéne hívni Ricsit, hogy merre vannak?
- MÓNIKA: Szólj ennek a magyar lánynak, úgyis van pénz a telefonján!
- CSILLA: *(Lillának)* Hívd már, Lilla, légy szíves, nincs a telefonomon pénz.
- LILLA: Persze! *(Lilla telefont nyújtana Csillának.)*
- CSILLA: *(Beához)* Beszélj vele, Bea, a te testvéred!
- BEA: *(telefonál)* Halló, Ricsi! Bea vagyok! Hol vagytok már? Micsoda? Elment? ... Beszélteél az orvossal? Saját felelősségre? És hol van? Menj utána, ozt keressed meg! Jó! Hivj! *(Leteszi a telefont. A többiekhez szól.)* Szerintem elkerülték egymást. Mire Ricsi odaért, már nem volt ott!
- CSILLA: De hát hol van akkor?
- MÓNIKA: Ozt elment Ricsivel a Liza is?
- ERIKA: Tényleg hol van az a lány? Egész nap nem is látni.
- CSILLA: Mit tudjam én? Csak festi magát mindég! Én nem tudom, kire ütött az az egy jány! Na, Liza várjál, adok én neked!
- BEA: Dolgozik!
- SZABINA: Na, a titkárnök! Elkésik az anyja születésnapjáról!

Liza belép, csak Beának ad puszit.

- LIZA: Sziasztok!
- ERIKA: Na, né má Liza!
- BEA: Szia!
- SZABINA: Hol voltál, te?
- LIZA: Dolgom volt. Mi lesz a menü? Készen van már?
- BEA: Húsleves.
- CSILLA: Meg petrezselymes krumpli.
- ERIKA: És rántott szelet.
- LIZA: Nem szeretem.

- SZABINA: Nem is neked kell szeretni! Anyádnak csináljuk!
LIZA: Szóljatok, ha kell valami?! Elmegyek átöltözni.
MÓNIKA: Nem kell, hogy szóljanak! Gyere, álljál ide, azt vegyétek hasznát magadnak!
LIZA: *(Beához)* Ozt anyu hol van? Mikor jönnek?
SZABINA: Hát még nem tudni a!
LIZA: Elindultak már? Ricsit hívtad?
BEA: Hívtam, de elkerülték egymást.
LIZA: Mi? De hogy?
MÓNIKA: Inkább mentél volna Ricsivel te is!
LIZA: Hát de most mi van anyuval akkor?
SZABINA: Jön már, minden el van készülve. Csak őt várjuk már!
CSILLA: Eljött a kórházból maga. Nem bírta kivárni, míg érte megyünk.
LIZA: És most hol van?
SZABINA: Már jön ide biztosan!
LILLA: De ki tudja, milyen állapotban van?
ERIKA: Elindult. Ott áll, ki tudja, hol? Meg van-e nála pénz is?
LIZA: Én felhívom Ricsit!
BEA: Már utánament kocsival, hív, ha megtalálta!
LIZA: De tiszta gyenge, nehogy elinduljon gyalog!
CSILLA: Lillácska, add ide a telefonod, légy szíves!
MÓNIKA: Képes és még hazagyalogol!

Liza próbál telefonálni.

- ERIKA: Ígyunk egyet inkább! A Regina születésnapjára!
MÓNIKA: Én, ha iszok, szaladtok!
SZABINA: Erika, te meg ne igyál már annyit!
CSILLA: Mire jön a testvéred, már nem leszel normális!
BEA: Tiszta szégyen lesz, mire ideér, már részeg leszel!
MÓNIKA: Mindegy, csajok, az a lényeg, hogy ő jól érezze magát!
ERIKA: Jól is érzem magam, Regina annak örül! És én az egészségé-
re iszok! Meg amúgy is engem szeret a legjobban!
SZABINA: Hát, de miért mondol ilyet?
ERIKA: Mert ismerlek benneteket! Kétszínűek vagytok! Te is két-
színű vagy! Állandóan kibeszélték a háta mögött, mikor

tudjátok nagyon, hogy testvérek vagytok, neked anyád.
Hogy nem fogadta el Gergőt, az már más dolog. Az, hogy
nem mentél iskolába, az meg a te dolgod volt. Ő csak a jót
akarta nektek! Úgyhogy egészségünkre!

LIZA: Ki van kapcsolva.

SZABINA: Le van merülve a telefonja a gyerekeknek.

MÓNIKA: Hogy lehet így szervezkedni? Nem tudjátok, hogy hol van,
ozt belekölteztetek! Utolsó pénzt beleraktátok.

LILLA: Hát én bíztam.

MÓNIKA: Mibe bíztál?

LILLA: A Ricsibe!

MARI: Ozt akkor most elmarad?

MÓNIKA: Ne aggódj, Marikám, nem marad el!

CSILLA: Regina mindig ilyen volt! Emlékszel, mikor Lizával elszőkött?

BEA: Milyen önféjű volt! Saját felelősségére hazajött a kórház-
ból. Nem bízott az orvosokba, ő saját magába bízott.

Bea magához vesz egy babát, és így a következő jelenetet már, mint Regina játssza.

2. Szökés a kórházból

Digitális történet indul: „36 hetes terhes voltam, lepénylevállásom lett. Elvitt a mentő Miskolcra. 4 napig bent feküdtem a kórházban. Nem csináltak velem semmit. Szülőszobán voltam. 4. nap jöttek az orvosok. Voltak vagy tízen. Körülfogtak, hogy most mi van? Azt hittem, hogy a gyerekemmel baj van. Meg voltam lepődve, meg voltam rémülve, hogy hirtelen mennyi orvos lett. Három férfi beszélgetett, aztán elmentek. Kérdeztem a nővért, hogy baj van a gyerekemmel? Nem, azt mondja, csak annyi, hogy holnap reggel magát meg fogjuk császározni. Mondom, én megyek haza saját felelősségemre. Ennyi volt. Akkor abban a pillanatban ezt a döntést hoztam magamban meg, ijedségemben, hogy én ezt nem akarom.”

A történet megszakad, és innentől már élőben látjuk a jelenet folytatását.

Bea, (mint Regina) feláll, indul elfele, Lilla (mint nővér) utána szól.

- LILLA: Hova? Hova?
BEA: Hát megyek haza.
LILLA: De ne tessék elmenni, mert holnap reggel megcsászározzák!
BEA: Hát engem nem fognak megcsászározni, mert én megyek haza.
LILLA: Szeretném, hogy megértse anyuka, hogy ezzel saját magát és a magzatot is veszélyezteti!
BEA: Maga értse meg, tudom én, hogy mit csinállok!
LILLA: Ez a baj magukkal, hogy ilyen felelőtlenek!
BEA: Amúgy meg magának ehhez semmi köze, nem fognak potyára felválni, tudok én vigyázni magamra és a gyerekekre!
LILLA: Márpedig én a kiskönyvet nem adhatom oda.
BEA: Hát akkor tegye el a kiskönyvet, mer én megyek. Ozt majd Kövesden megszülok, vagy az úton. De akkor se maradok.
LILLA: De Regina, értse meg, hivatalosan nem tudom elengedni! Nálunk van a kiskönyve! Ne szórakozzon már! Ez szökésnek minősül!
BEA: Én megyek hazafele.
LILLA: Jó, de akkor alá kell írnia, hogy saját felelősségre!
BEA: Jó, aláírok! Megyek hazafele.

Lilla kilép a történetből.

- LILLA: És mi lett azután?
BEA: Hát Regina simán megszült. Fél óra alatt meglett Liza.

Bea ismét Regina szerepébe lép. Eljátssza, hogyan érkezett haza a kórházból a babával.

3. Mi kell a babának?

A hazaérkező kismamát fogadják a testvérei.

- CSILLA: Na, hogy ment Regina? Hogy bántak veled?
BEA: Hát volt, aki durva volt, volt, aki rendes volt.
CSILLA: De akkor csak nem kellett megcsászározni, hogy eljöttél.
SZABINA: Haggy nézzem már meg, hogy kire hasolít? Jáj, tiszta Sanyi!

- CSILLA: Tiszta fekete a gyerek!
BEA: Hát milyen legyen, szőke?!
- SZABINA: Szép kislyány! Szép nagy haja van! Hogy híjják?
BEA: Liza.
- CSILLA: *(a babának)* Áldjon meg az Isten!
SZABINA: Szedjél már neki! Hagy egyen már a lány!
CSILLA: Egyé, lesz sok tejed!
SZABINA: Azt Regina, van-e tejed?
BEA: Van.
- CSILLA: Tudol szoptatni?
BEA: Tudok.
- SZABINA: Alszik éjszaka?
BEA: Hát összekevergeti még a nappalt.
SZABINA: De ne fogjad egész nap. Felkapatod. *(Leteszik a gyermeket.)*
Mevetted a gyógyszert?
BEA: Hát nem mindent tudtam. A fürdető az megvan, de pár darabot nem tudtam. Megvárom a szülését, tudod.
- SZABINA: De tudod, hogy a védőnő mindjárt fog jönni.
BEA: Hát hagy gyöjjön!
CSILLA: Szépen takarítsa ki, ne legyen piszkosság! Meg azon legyenek, hogy kiváltani.
BEA: Hát úgy ismeresz, Csilla!?
CSILLA: Tudod, a védőnő mindenbe beleköt.

Megjelenik Lilla védőnőként, mint egy furcsa látomás.

- LILLA: Látom, rendben kimeszeltek. Tisztaság van. Meleg van. Nehogy itt bent rágyújtsanak! Remélem, maga nem dohányzik. Van teje? A melle nem gyulladt be? Alkoholt sem ihat! Hol a baba? Fel kéne kelteni, hogy megnézzem. Pólyában van? Hol a kiságya? Miért nem abban fekszik? Azt tudja, hogy nem alhat a maguk ágyában! A kiságy az elengedhetetlen! A kórházi papírokat elrakta? Mennyivel lett? Mennyivel hozta haza? Van teje? Szoptat? Mérleg van? Bérelni kellett volna. Lassan rá kell állni a háromóránkénti szoptatásra! Ne csüngjön az a gyerek egész nap a mellén!

A köldököt szépen kezelni kell. Nem esett még le a köldök-csonk? Hintópor, alkohol van? Fürdésnél ne érje víz? Kis-kádat vettek? Fürdető, popsikrém, olaj? D-, A-, C-, K-vitamin? Maga, hogy van? Nagyon sovány. Eszik rendszeren? És a legfontosabb, a 6 hetet várják ki a férjével! És a kiságy, az elengedhetetlen! *(Lilla el)*

CSILLA: Kiságy meg ilyesmi megvannak?

BEA: Há'! ilyesmi megvan.

Szabina felveszi megint a gyereket.

CSILLA: Nézd már meg a kis púpját, rendben van-e neki?

SZABINA: Köldökcsont még rajta van neki.

BEA: Meg ne fázítsátok!

SZABINA: Jaj, de fekete! Na, megint odakozmált a tészta!

Az asszonyok nevetése visszavezet a jelenbe. Újból a konyhai készülődésben vagyunk.

3. Tészta sztori

Lilla és Mónika a tűzhelynél beszélgetnek, Mari is körülöttük ténfereg.

LILLA: Nem értem. Ezt ti mondjátok, hogy odakozmált a tészta? Ezt mire mondod a gyerekednek?

MÓNIKA: Ja, te ezt nem tudhatod, Lillácska! Na, ez akkor volt, amikor én a harmadik babámat vártam. Mi anyósomni laktunk lenn, az udvarban, egy pinceházban. Március 7-e volt emlékszem, előtte lévő nap kinn volt a védőnő és mondta, hogy mire megszületik a kisbaba, azért csak pinceház, szép legyen, rend legyen, patent. És így hetente frissíteni kéne. Hát akkor én úgy gondoltam, eleget teszek a védőnőnek, nehogy gond legyen, baj legyen. Szépen kimeszeltem, ezt ilyen 4-szer 4-est gondoljunk el. Nem olyan hatalmas, de nem is kicsi egy mindenórás kismamának.

MARI: Jaj, ez az asszony még kimeszelt!

- MÓNIKA: Utána meg hozzáfogtam mosni a két kicsi gyermekemről, de akkor már elkezdett csipkodni a fájás. De úgy gondoltam, akkor már odateszek főzni nekik, nem hagyom otthon őket éhen.
- LILLA: Nem féltél, hogy baj lehet? Hogy késő lesz?
- MÓNIKA: Hát nem, Lillácska, nem hagyjuk ott a gyereket!
- MARI: Hát jó, hogy!
- MÓNIKA: Szaggattam a tésztát, amikor éreztem, hogy a magzatvíz elfolyt. De nekem még tűrhető fájásaim voltak ahhoz, hogy én elmenjek. Addigára a férjem már kihívta a mentőt, szolt a mentős, hogy lehet kismama beülni a mentőbe, de hát én még nem végeztem, had öblítsem már le a tésztát! Amikor már nagy fájásom volt, beültem a mentőbe, nagy veszekeedésre.
- LILLA: Még jó, hogy kiabált, ő lesz a hibás, ha baj lesz! Ez az ő felelőssége!
- MÓNIKA: Miután megérkeztünk, gyorsan fel is fektettek a szülőágyra, és mondták az orvosnak, hogy már tolófájásai vannak a kisasszonynak, mert otthon tésztát szaggatott. Mondta az orvos, hogy még ne merjek nyomni, mert még nem vagyok előkészítve.
- MARI: Dik az az ember!
- MÓNIKA: Dehát hiába mondta, mikor a gyerek már kérte az erőt. Úgyhogy szerintem 5 perc alatt meg is szültem. Mondta is a szülésorvos: Na Puporkáné, egy jó nagy babája van! Kicsit sötétbőrű lett, de biztos odakozmált a tészta, azért!
- LILLA: De neked ez nem volt sértő, hogy így lebarházza a gyereket?
- MÓNIKA: Hát kicsit rosszulesett akkor, de amikor megláttam a babámat, akkor nem. Végül is, tényleg barna volt.
- ERIKA: Tiszta bolondok vagyunk, hogy ebből viccet csinálunk! Rendesen lenéznek, kigúnyolnak minket! Ozt saját magunkat nevetjük ki! Saját magunkat alázzuk meg! Tiszteletlenül beszélnek velünk.
- LILLA: Ott van például a Regina, amikor hordta be a tejet a kisfiúnak minden nap!
- MARI: Na, ezt most ne hozzátok ide!

MÓNIKA: Ezt most kár felemlíteni!

Regina dúdolni kezd – „Beteg vagyok...” Szabina felé fordulnak mindannyian, aki kezében egy babával üldögél. Lassan megelevenedik egy új történet a múltból.

Szabina játssza most Reginát. Erika, nővér szerepben, odalép hozzá, és elveszi tőle a babát.

5. A halott kisfiú története

Regina magába roskadva ül tovább. Megérkezik Csilla, mint pszichológus.

CSILLA: Regina, látom az esetét. (nézi a papírt) Elmondaná kérem, hogy mi történt?

SZABINA: *(rázza a fejét)*

CSILLA: Jogosak az érzéseid. Én a te oldaladon állok. Engedd meg, hogy segítsék. Kérlek, mondd el, hogy mi történt veled?

SZABINA: Volt egy terhességem, 6 és fél hónapra megszületett a kisfiam, így koraszülött lett. Jöttek az orvosok, mondták, adjam oda a gyereket, mert hogy kis súllyal lett, meg nincs kifejlődve a kis tüdeji, beteszik az inkubátorba. És utána minden nap jártam hozzá nyolc napon keresztül fejni a tejet. Nyolc napig mentem hozzá. Oszta a nyolcadik napon, amikor mentem, kerestem a nővért.

ERIKA: Hát maga meg már minek jött? Kiküldtük a táviratot, nem kell már hoznia a tejet!

CSILLA: Dehát tegnap még semmi baja nem volt?!

ERIKA: Kiküldtük a táviratot!

CSILLA: Rák egye ki a beleteket! Ti öltétek meg a gyerekeket!

ERIKA: Kiküldtük a táviratot! Meghalt a gyerek!

(Regina kétségbeesve összeomlik.)

CSILLA: Nyugodjon meg, kislány! Regina, kérlek, nyugodj meg! Minden rendben lesz! Fiatal vagy még! Elfelejtetted ezt! Lesz

még sok egészséges gyereked! Fiúk! Lányok! Ezt a kisbabát most szépen elgyászolod, eltemeted! Van-e valaki, aki ebben segíteni tud? Családod? Férjed? *(Regina rázza a fejét)*
Jó! Jó! Semmi baj! Tudod, az pénzbe is kerül. Pénzed sincs. Segítetek!

6. Vita az orvosokról és nővérekről

Visszatérünk újra a jelenbe. Az asszonyok tovább főznek a konyhában.

- ERIKA: Az a kis pszichológusnő azért rendes volt. Még segített is eltemetni a kisfiút.
- LILLA: Én megértem a Reginát, hogy így kiborult, és nekiment a nővérnek, és hogy betörte az ablakot. Én se lettem volna különb, ha egy nővér vagy egy orvos így beszél velem.
- ERIKA: Az orvosok azt hiszik, hogy felettébb valóak mint mi, ezért bármit megtehetnek. Mi abban a helyzetben ki vagyunk szolgáltatva, mint ahogy Regina volt. Az ember csendben van, nyugodtan van, hogy nehogy valami történjen vele, pláne még szülés közben és szülés után.
- LILLA: Az a baj, hogy az a legnagyobb úr a világon, aki a betegségek fölött tud uralkodni. Mert beteg mindig leszel, és mindig ki leszel szolgáltatva. Ő az, aki ismeri a betegséged el-
lenszerét. Ezért bármit megtehet.
- ERIKA: És akkor már bármit megtehet?!
- MARI: Megtehet.
- LILLA: Mondjuk azért ezt már embere válogatja.
- ERIKA: Attól függ, hogy kivel állsz szemben, meg hogy milyen hangulatban van, mennyire van elnyomva.
- LILLA: Ez az emberségen múlik.
- MARI: Meg a pénzen!
- LILLA: Velem az abortusz után úgy beszélt az asszisztens, hogy: Jól kikapartuk magát, anyuka, most majd vigyázzon, ha most lefekszenek, nehogy nyomi gyereke legyen! És ezért még 50 ezret fizettem!
- ERIKA: Mert azt ők nem szeretik, amikor gyereket elveteted. Azt

gyűlölik, azt az embert, azt a nőt. Azt megalázzák. Lehet magyar, lehet cigány.

LILLA: Ebben mindannyian egyformák vagyunk!

ERIKA: Azért mindegyik kórházban van egy szoba, ahol csak cigány asszonyok vannak. Hogyha pénzt adsz, akkor is ugyanabba a szobába mész, csak akkor nem bánnak olyan lekezelően veled. Egyszer megkérdezte, hogy értem-e, amit mond? Mondtam, hogy: Hát csak értem. Én is magyarul beszélek. Értem én a magyar szót.

SZABINA: Most én csak arról tudom példázni, hogy 46 éves vagyok, velem az életben olyan történt meg, amikor a lányommal voltunk kórházban, májgyulladás volt, azt egyik nap jön az orvos, és azt mondja:

LILLA: (mint orvos) Jó, hogy elhozta a gyerek a holmiját, mert ha zaadjuk. Sajnos nem tudunk rajta segíteni. Másfél éves korában meg fog halni a kislány.

SZABINA: Az volt a szerencse, hogy besárgult a gyerek, ezért át kellett szállítani a másik kórházba a fertőző osztályra. Én mentem utána. De oda nem lehetett bemenni, csak ablakon keresztül lehetett benézni. Mindennap mentem. Egyik nap nem láttam a kislányt, ahogy néztem be, aztán egyszer az egyik ajtó nyitva maradt és csaptam ki az ajtót és szaladtam be, és a folyosó végén volt, berakva a vegyszerek közé a jéghidegbe. A taknya, a nyála, a könnyei egybe voltak fagyva. Én felkaptam, hogy viszem haza sírva, ordítottam, eszméletem vesztettem, mondtam, hogy addig nem megyek el, amíg nem hívják ide az orvost, dörömböltem, az uram meg már csipkodott, hogy hallgassak el. És akkor jött egy alacsony kis orvos – egyem meg a szivit –, öröm róla beszélni is.

LILLA: *(egy másik orvos szerepében)* Mi ez az ordibálás? Mi történik itt?

SZABINA: És akkor én már nem bírtam beszélni, úgy sírtam, az uram meg mondja, hogy ide tették be a gyermeket.

LILLA: Próbáljon meg megnyugodni, anyuka! Jöjjön velem! Kér egy kávé? Vagy inkább hozok egy nyugtatót. Ezt vegye be! Higgye el, én nem tudtam róla, hogy itt van a kislány.

- SZABINA: Nagyon normális volt. Kedves volt. Lenyugtatott.
- LILLA: Tudja, megvizsgáltuk a kislányt, és sajnos szükség lesz egy nagy műtetre, különben másfél évesen meghal a gyerek. Nem kertelek, egy kockázatos műtétről van szó.
- SZABINA: Egy olyan műtét, hogy a gyerek vagy kel fel az asztalról vagy nem? Olyan papírt kell aláírnom, különben tényleg meghal másfél évesen. Nem tudtam, hogy mi legyen a döntésem. A halálát írom alá vagy az életét. És akkor valami melegség megérintett belül, akkor abba a pillanatba. És mondom, aláírom, mondom, ha ne adj isten meghal, én megölöm magam. Evvel a döntéssel írtam alá. És aztán megműtötték, és sikerült a műtét, hál Istennek, kibírta.
- LILLA: Anyuka! Nagyon akar élni ez a gyerek!
- SZABINA: 100-ból az 1, aki megmarad ebbe a műtétbe. Úgyhogy azért mondom, hogy vannak emberségesek. Életembe se történt ilyen. Muszáj jó erősen nekimenni, mert úgy figyelnek rád csak.
- LIZA: Most tegyük fel, a gyerek beteg. Helyet kérsz az anyaszálláson. A nővér nagy fajgyűlölő vagy mit tudjam én, nem akarja, hogy ott maradj. Na most akkor mit csinálsz?

7. Anyaszálló

- ERIKA: Hogyhogy mit csinálsz? Odamegyek oszt mondom neki:

(Szerepjátékba kerülnek, ahol Lilla és Mónika, mint két, az anyaszállón dolgozó nővér jelenik meg. Erika érkezik hozzájuk.)

- Jó napot kívánok! A kisfiamat holnap fogják műteni, és mivel messziről jöttem, szeretnék egy ágyat éjszakára, hogy - bent tudjak maradni vele!
- LILLA: Sajnos nincs már szobánk mára.
- ERIKA: De most láttam, hogy egy asszony épp ment el nagy táskákkal, esetleg az ő helyére?
- LILLA: Azt sajnos már betöltötték, azt a szobát.
- ERIKA: De én nagyon szeretnék a kisfiam mellett lenni.

- MÓNIKA: Tudtommal nincsen üres szoba.
ERIKA: Azért mert roma vagyok, nem adnak szobát?
LILLA: Mi ezt nem nézzük, higgye el, asszonyom!
ERIKA: De akkor miért nem segítenek, kérem, nézzék meg, hogy nincs-e valamilyen lehetőség?
MÓNIKA: Nem érti, hogy nincs szoba!
ERIKA: Én megígértem neki, hogy vele leszek. Nagyon szépen kérem, segítsenek nekem.
LIZA: De hát akárhogy is mész alá, nem fognak ágyat adni! Beszélhetsz nekik reggelig. Ez egyszerűbb, figyeljete! Jó napot kívánok! A kisfiamat holnap fogják műteni, és mivel messziről jöttem, szeretnék egy szobát kapni!
MÓNIKA: Tudtommal nincsen üres szobánk.
LILLA: Nincs, sajnós szoba, ha a főnővér asszony úgy mondja.
LIZA: Nem tudjuk-e mégis valahogy megoldani? („zsebébe nyúl”)
LILLA: Jaj, nem ezen múlik, drága!
MÓNIKA: *(elveszi a pénzt)* Én megnézem, hátha találunk mégis valami megoldást!
LIZA: Nagyon köszönöm Önöknek!
Ez ennyi, ezen múlik! Ha pénzt adsz nekik, akkor beengednek. Ennyi!

(Kilépnek a játékból egy pillanatra, és újra a konyhában vagyunk.)

- MÓNIKA: Mondjuk nem mindegy, hogy mennyit adsz!
ERIKA: Egy 500-assal még a házi orvos is kidob.
LIZA: Minimum egy 5000-res kell hogy szoba álljanak veled!
MARI: Fejenkint.
LILLA: De Reginának nem volt pénze, és mégis el tudta intézni. Megoldotta a maga módján. Bea, legyél most te a fajgyűlölő nővér!

(Lilla lép Regina szerepébe. Bea, mint nővér.)

Jó napot kívánok. Holnap műtik a kisfiamat. Elég messziről jöttem. És ezért szeretnék egy szobát kérni.

- BEA: Nincsen szoba. Telt ház van!
- LILLA: Dehát most ment el az egyik anyuka, láttam. Kell lenni helynek!
- BEA: De nincsen.
- LILLA: Engem nem érdekel, hogy milyen, csak legyen éjszakára helyem, hogy ne kelljen elmenni a gyerektől.
- BEA: Mondom, hogy nincsen szoba!!!
- LILLA: De hát aki messziről jön ide, annak szobát szoktak biztosítani!
- BEA: Nem érti meg, hogy nincsen szoba?! Nem ért magyarul?!
- LILLA: Na idefigyeljél! Az én uram kint van, bejön, jól megbassz és akkor majd lesz szoba.
- BEA: Hogy beszél maga énvelem?
- LILLA: Nem félek én magától! Szólok a főnökének! Magának az a dolga, hogy segítsen!
- BEA: Anyuka nyugodjon le, nem kell senkinek sem szólni. Majd szétnézek, lehet, hogy lesz egy hely. De külön szobát nem tudok magának adni.
- LILLA: Én nem is kértem, hogy külön szoba legyen. Csak annyit kértem, hogy a gyerekekkel éjszakára itt tudjak maradni!
- BEA: Jó, rendben, akkor itt írja alá!

Kilépnek a szerepjátékból, a helyszín újra a konyha.

- LILLA: Na így intézte el Regina, látjátok!
- MÓNIKA: De miért kell ilyen mocskosul beszélni? Miért nem lehet kulturáltan, művelten elintézni a dolgokat? Aztán még jó, hogy lenézik őket.

8. Gyámügy

Mónika észrevétlenül egy családsegítő szerepébe bújjik, Erika meg mint Regina jelenik meg a gyámügyön.

- MÓNIKA: Mi a problémája?
- ERIKA: Azért jöttem ide a gyámügyre, hogy segítséget kérjek, mert a férjem...

- MÓNIKA: Először is, jó napot kívánok. Másodszor is, nem gyám-
ügyes, hanem családsegítő vagyok. Hogy hívják?
- ERIKA: Farkasné Hankó Regina.
- MÓNIKA: Volt már nálunk?
- ERIKA: Még nem.
- MÓNIKA: Mondja, mi a probléma?
- ERIKA: Az az igazság, hogy a férjem, a Sanyi elkezdett...
- MÓNIKA: Iszik.
- ERIKA: Igen, meg gépezik. Nagyon nehéz most. Nem tudok kihez fordulni. Félttem a gyerekeket! Szeretném, ha segítenének valahogy.
- MÓNIKA: Beszéljen hangosabban! Nem hallom. Segítséget kér?
Nézze, asszonyom, akkor elmondom magának, hogy mi miben tudnánk segíteni. Van két javaslatom is. Az első, hogy a gyerekeket védelem alá helyeznénk. Mivel azt is tudjuk, hogy a gyerekek nem járnak rendesen iskolába. Sok a hiányzás. Nem tudom, hallott-e már erről?
- ERIKA: Nem, nem. Erre semmi szükség!
- MÓNIKA: Tudja, hogy ez mit jelent?
- ERIKA: Nem tudom, de ha védelem, akkor ott már gond van.
- MÓNIKA: Hallgasson meg. Ez jobb, minthogy kiemeljük a családból a gyereket, mert ilyenkor a gyerek magával van, csak a gyámügy védelem alá helyezi, hogy ne legyen sérülésük, és ne bántalmazzák őket. Maga rendszeresen bejár a gyám ügyszobához, hol egyik gyerekkel, hol másik gyerekkel, meghallgatjuk őket. Ha probléma van, jöhetnek. Meghallgatjuk a gyereket is és magát is.
Vagy még a távollétet tudom magának javasolni. Nem tudom, hallott-e már erről?
- ERIKA: Hallottam már róla.
- MÓNIKA: Először is a rendőrségre kell elmenni!
- ERIKA: De ez szóba se jöhet. Én szeretem a Sanyit.
- MÓNIKA: Döntsük már el, hogy segítségért jött ide, vagy szerelmet vallani?
- ERIKA: Nem, ezt semmi esetre sem szeretném.
- MÓNIKA: Hölgyem, most maga nem segítségért jött ide?

- Hogyha velem csinálná ezt a férjem, én nem hagynám!
- ERIKA: Én csak a gyerekeimet szeretném megvédeni.
- MÓNIKA: Akkor az első javaslat: védelem alá helyezés.
- ERIKA: Tán még arról lehet szó. De a gyerekek szégyellni fogják.
- MÓNIKA: Nincs abban semmi szégyellnivaló. Járunk ki rendszeresen családot látogatni. Maga is fog járni be a gyámügyhöz rendszeresen. Ebbe nincs semmilyen szégyen. Sőt, a férj ilyenkor látja, hogy igenis valaki maga mellett áll, nem hagyjuk magára és megpróbálunk segíteni.
- ERIKA: Hát jó, ha nincs más lehetőség.
- MÓNIKA: Nincs.

9. Ki védi meg a gyereket?

Újra visszatérünk a konyhába a „múltból”.

- LILLA: És akkor védelem alá vettek titeket?
- BEA: Igen.
- LILLA: És mi lett?
- BEA: Semmi. Egy anyánál senki nem tudja jobban megvédeni a gyereket! Anyu mindig harcolt értünk, mint egy anyatigris.
- MÓNIKA: Ti fel se éritek ésszel, hogy mennyit szenvedett veletek anyátok. Mert mit csinál egy anya. Mert az egy dolog, hogy megszenved a szüléssel, napról napra kiteremti nektek, harcol az iskolában a tanárokkal, hogy ne bántsanak, rajta van az egész gond. De amikor már nagyok, akkor már kevés vagy. Akkor már az iskolából kirúgják, akkor belekeveredik mindenbe.
- Szegény Regina is, hogy hibáztatta magát miattatok. Jó, hogy büntudata van egy anyának, mikor látja, hogy a gyereke nem tud elhaladni semerre. Csak felmerül, hogy mit rontottam én el, mit kellett volna máshogy csinálnom. És hát tényleg akkor eszébe jut az embernek, amiket addig hallott, hogy,
- LILLA: „Hogy fog maga ennyi gyereket tisztességesen felnevelni, anyuka?” „Problémás a gyerek, ezzel valamit kezdeni kéne,

anyuka!”
„Ha ez így megy tovább, elveszük a családi pótlékot, anyuka!”
„Rövidesen be kell avatkozzunk, a hatóságokhoz kell fordulnunk, anyuka!”

CSILLA: Anyuka! Anyuka! Anyuka!

Csilla mint Regina jelenik meg, tésztát gyúr, miközben megérkezik Bea, saját maga „fiatalkori énjének” szerepében.

10. Nagymama története

BEA: Hát én mindenhow megtartom! Nem vetetem el.

CSILLA: De ez jó lesz neked?

BEA: Hát hogyne már!

CSILLA: Fiatal vagy! Éld az életedet! Élvezd ki, amíg lehet!

BEA: De hát nincs is szórakozás! Hol szórakozom, sehol?! Nem jutok el sehova!

CSILLA: És az iskola? Mennek a testvéreid, barátid mind az iskolába...

BEA: Engem nem érdekel, én megtartom. Megbeszéltem ezt Gergővel. Szeretjük egymást. Én nem vetetem el. Amúgy meg te mondd, hogy vetessük el?

CSILLA: Én! Mert 15 éves vagy és már nem az a világ van. Most az a világ van, hogy tanulni kell. Az iskolát be kell fejezni!

BEA: De hát minek? Tán doktornő leszek? Akkor is csak közmunkás leszek! Hiába végezte el Gina is a szakiskolát, még sincs beljebb! Hiába csinálta meg a szakmát!

CSILLA: Ozt sose tudhatod!

BEA: És ha tanulni akarok, utána is tanulhatok.

CSILLA: Te nem tudod azt, hogy egy gyerek mivel jár. Éjszakázni kell a kisbabával. Amíg óvodába nem indul, csak te maradsz vele. Vagy majd az urad leszámol? Vagy én rám számítol? Nem jól van ez így, lányom.

BEA: Más anya kiáll a lányáért!

CSILLA: Ozt milyen boldogok!

BEA: De akkor is! Ilyet hogy mondhatol? Vetessem el a saját gye-

rekemet. Hát az enyém, nem a tied.

CSILLA: Jó. És majd mi lesz akkor?

BEA: Hát majd elmegy dolgozni.

CSILLA: Az ő családja is ugyanolyan szegény, mint mink. Mi lesz, Bea? Hol fogtok lakni?

BEA: Hát majd lesz valahogy, na! Hát más hogy van?

CSILLA: Jól tönkreteszél idegileg. Ezt akarod!? Éjszakákat nem alszok.

BEA: Engem, oszt ne idegesítsél, jóasszony. Így is, úgy is ezt akartuk, akkor miért vetetnének el?

CSILLA: Hallgassál el! Hallgassál!

Édesjóistenkém. Nem bírok ezzel a lánnyal. Most mi lesz, hogy lesz? Tegyel velem csodát! Aggódom a gyerekért! Fiatal. Akarom is, meg nem is. Ő eldöntötte. Én elfogadtam. Gyámja lettem. Ott voltam vele végig a szülésnél. Mondhatni jóformán az orvos helyett segítettem. Elviselni a fájdalmat az én kislányomnak. És amikor a kisbaba megszületett, mintha nem is én lettem volna.

Én vagyok a legboldogabb nagymama a világon.

REGINA DALA: ÉDES KISFIAM

11. Liza és Lilla

Miközben a konyhai készülődés zajlik, Liza mintegy magában kezd hangosan gondolkodni.

LIZA: Hát én nem tudom, hány éves koromban lesz gyerekem. Nehéz a mai világba tervezni. Olyan anyagi háttér kell ehhez, hogy el se hiszed. De jelenleg én nem állok úgy anyagilag, hogy be merjek egyet is vállalni. Alig kapsz pénzt, amiért dolgozol. Miből tartod el? Hogy neveled? Ebbe a mai országba, én nem merek gyereket szülni. Én magamnak igazság szerint előre 25-ig adtam, utána 30-ig adtam határidőt. Azt mondtam, hogyha 30 fölött nem lesz, akkor nem is kell.

Most már az van, hogy a gyerekeket fel fogom-e tudni nevelni, lesz-e annyi időm? Mert hogyha én meghalok, mondjuk 50 éves koromban, a gyerekeim meg lesz akkor 20, mit csinál akkor? Félek, lassan kifutok az időből.

A többiek azt mondják, hogy addig nincsen élet, amíg nincsen gyerek, hogy az az igazi boldogság, amikor megszületik a gyereked, meg akkor lesz neked igazi családod. De mondtam nekik, hogy nekem is van életem, nekem ez az életem. Én tanulni szeretnék.

Sajnos az iskola nem bátorít egyáltalán. Nem mondja azt, hogy lehet belőled valaki. Engem be akartak dobni varrónőnek. No jó 9-10-et elvégeztem. De aztán megmondtam, hogy nem leszek varrónő. Akkor mi leszel? Nem tudom, de nem leszek varrónő! Fogtam magam, elmentem péknek. De ott sem éreztem jól magam. Ott is mondtam a tanárnak, hogy belőlem soha nem lesz pék. Aztán jött egy lehetőség, hogy bolti eladó. Azt megcsináltam, az tetszett is, csakhogy nem kaptam benne állást. Gyakorlati helyre úgy vettek fel, hogy este a bolt bezárt, és zárás után mehettem, hogy a vendégek ne lássanak. És itt meg is halt nálam a vendéglátóipar is. Utána jött ez a kéz- és műkörömápoló. Megcsináltam, de azt is ki kellett harcolnom. De akkor már volt annyi tapasztalatom, hogy amikor megírtuk a tesztet és volt egy ilyen személyes elbeszélgetés, és mondja nekem a csaj, hogy hát a magáé lett az egyik legjobb teszt, miért jelentkezett. Mondom, ott van a kis motivációs levelem, az is le van benne írva, hogy a hátrányos helyzetem miatt nem kapok benne munkát. Ez nekem anyagi biztonságot nyújt a tanfolyam idejére, másrészt szeretek emberekkel foglalkozni. Harmadik rész, meg mondom kíváncsiság, miért ne lehetne egy cigány műkörömépítő is. És Ön szerint a maga hátrányos helyzetébe van ennek esélye, hogy maga valaha is munkát fog kapni ebben a szakmában? Nézek így rá, és csak annyit mondtam, hogy „Hölgyem! Én nem azt mondtam, hogy adjon nekem munkát, hanem hogy adjon nekem lehetőséget, hogy én ezt megcsinálhassam! Maga azzal ne foglalkozzon,

hogy én a továbbiakban ezt hogyan fogom kivitelezni. Az legyen az én problémám.” Aztán felálltam, elsétáltam. Hazamentem sírva, mondtam anyának, hogy engem még életben így nem aláztak meg.

De azért én mégis örülök, hogy tanultam, és szakmáim lettek, leérettségiztem, mert így már többet tudok adni majd a gyerekenek.

Észrevétlen kialakul egy feldrészített ünnepi asztal, az asszonyok tesznek-vesznek, a tér fokozatosan szürreálissá kezd válni. Az asszonyok „szívhangjai” kihangosodnak.

12. Elköttetés

CSILLA: Nekem három szülesem volt, aztán a negyedik az császárral lett. Mielőtt bevittek, mi már otthon a férjemmel azt tervegettük, hogy elköttetést akarunk, miután megszsz a baba. Hogy én megszülök, és utána rá 3 hónapra lehetett volna. És akkor, amikor eljött a szülés ideje, végül is nem szültem, hanem az utolsó pillanatban mondták, hogy császármetzés lesz, és akkor megkértem a főorvosúrt, hogyha egy mód van rá és lehetőség, kérném az elköttetést. És szülés után is megkérdeztem, hogy elkötöttek-e, és mondták, hogy igen. De aztán, amikor hazamentem a védónót is megkérdeztem, mert nem voltam róla meggyőződve, mert latinul volt leírva, hogy tényleg elkötöttek-e. És mondta, hogy igen, rajta van a papíron.

Fiatal voltam, 26 éves, belegondoltam olyan érzésem volt, hogy mi lesz, hogyha tényleg még egy babát akarnánk? Mintha valami hiányozott volna az életemből. Ez a nőieség. Hogy többet nem lehet már babám. Hogy ilyen könnyen lemondtam róla.

SZABINA: Az se mindegy, hogy hány gyereked van. Nekem bekattant 29 évesen, (9-et szültem, ebből öt élő gyerekem van), hogy na, én befejeztem. Fájt a csontom, és elmentem (hét hóna-

posan) ilyen genetikai vizsgálatra, és kérdezte az orvos, hogy ezután akarok-e még vállalni gyereket? Elmondtam neki, hogy ez hanyadik terhességem, hanyadik szülésem, nem csodálkozott. El van vékonyulva a méhem. Ahány szülés, annyiszor megkapartak. Persze, hogy elvékonyult. Azt mondta, hogy a terhesség miatt magas a cukrom. És ebből tudtam, hogy én elköttetem magam. Az önkormányzaton keresztül. Nekem egy forintomba nem került. De ez az én döntésem volt.

ERIKA: Amikor az ember bemegegy szülni, akkor már lelkileg úgy készül, meg testileg, hogy mi következik. Én, amikor a 6-at szültem, egyszer csak azt vettem észre saját magamon, hogy nem kapok levegőt, és annyira megijedtem, féltem. Öt gyereket megszülettem simán, és nem kis súllyal, és akkor most ez itt van, és akkor ki tudja, mi lesz. És császárral szültem. De ráadásul még nem is közölték velem akkor sem, hogy: „Na, mama eljött az ideje, elkötünk.” Semmi. Még a zárójelentésben sem volt. Évekkel utána elmentem az orvoshoz, és kértem, hogy nézze már meg a zárójelentésemet. De abban nem volt semmi. Aztán megnézett ultrahangon, és tényleg el vagyok kötve. De velem semmi papírt nem írtak alá. És én nem kértem. Persze lehet nézni a jogi kérdést is, meg hogy lehetett volna több gyerekem, de jó, hogy így lett, mert én már akkor elfáradtam.

MARI: Én mind a hármat császárral szültem, és a harmadiknál már meg se kérdeztek, el is kötöttek. Másnap, amikor felébredtem, a nővérek mondták, hogy el vagyok kötve. Az orvos meg azt mondta, hogy a három császár után el kell, hogy kössenek. Így a belegegyezésem nélkül. És utólag alá kellett írnom. Nem esett jól. Nem örültem neki. Fiatal voltam, 28. Szerettem volna még gyereket. De már beletörődtem. Így alakult. Ez van. Jobb így. De azért megkérdezhetek volna.

13. Várakozás

Elkészült a vacsora, terített asztal.

KINTRŐL KIABÁLÁS: Meghoztam a tortát!

Lilla átveszi a tortát, majd elindul a zene, az asszonyok vidáman táncolnak.

REGINA UTOLSÓ DALA

Az asszonyok szép ruhában ülnek az asztal körül és várják az ünnepeltet.

Sötét